
Trestněprocesní aspekty kyberkriminality

9.11.2020

Doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.

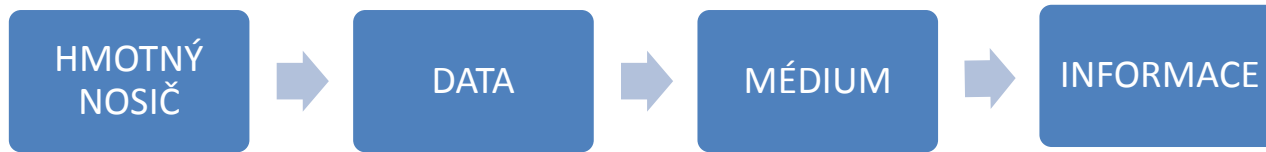
20

Základní pojmy dokazování

- předmět důkazu
- důkazní prostředek
- důkaz
- pramen důkazu (nositel důkazu)

Elektronické důkazy

- Co to je elektronický důkaz?
  - a. Poznatek získávaný z elektronické podoby?
  - b. Poznatek získávaný z elektronického pramene?

- Prvotní problém : směšování dat a informací
- data = elektronický projev informace

Elektronické důkazy

- Jak se k elektronickým datům chovat určuje odpověď na otázku, co jsou z právního pohledu data.
- Jsou data věc?

Data jako věc?

- Lze oddělit data od jejich nosiče ve smyslu samostatného na fyzickém nosiči nezávislého pramene důkazu?
- § 489 občanského zákoníku
- § 505 občanského zákoníku
- V případě zajištění samotných dat nejde technicky o zajištění originálních dat, ale o vytvoření jejich autentické kopie.

Zajišťování elektronických dat

- Trestní řád neobsahuje výslovnou úpravu s výjimkou § 7b, a je tedy třeba k zajišťování elektronických důkazních prostředků často využívat nepříliš vhodné procesní nástroje
- K počítačovým datům se lze dostat v zásadě třemi základními způsoby:
  - zajištěním zařízení nebo datových nosičů, na kterých jsou počítačová data uchovávána (počítače, datové nosiče, mobilní telefony apod.)
  - získáním přímého přístupu k počítačovým datům uchovaným v počítačových systémech (volně dostupných, pomocí poskytnutých přístupů, pomocí přihlášeného zařízení, prostřednictvím překonání bezpečnostního opatření apod.)
  - získáním počítačových dat od poskytovatelů služeb (např. uživatelských dat uchovaných u poskytovatele či provozních a lokalizačních údajů).

Opatření elektronických důkazů

- Trestní řád nezná pojem elektronický důkaz
- Elektronické důkazy (důkazní prostředky) lze opatřit procesními postupy či instituty
  - vydání a odnětí věci (§ 78, § 79 TŘ)
  - domovní prohlídka, prohlídka prostor nesloužících k bydlení a pozemků a osobní prohlídka (§ 82 až 85b TŘ)
  - odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88 TŘ)
  - vyžádání údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu (§ 88a TŘ)
  - ohledání (§ 113 TŘ)
  - využití posudku znalce či odborné vyjádření (§ 105 až § 111 TŘ)

Vydání a odnětí věci

- Vydání nebo odnětí hmotné věci důležité pro trestní řízení (§ 112 TŘ)
- Povinnost doličnou věc na vyzvání předložit
- Dokazování za použití doličné věci se provádí předložením listin a jiných věcných důkazů stranám, svědkům a znalcům, přičemž k návrhu strany soud přečte listiny (§ 213 TŘ), nebo se důkaz provádí též ohledáním věci, k němuž se zpravidla přibere znalec (§ 113 TŘ)
- Týká se zejména nositelů různých elektronických informací
- Zajištění nehmotné věci § 79e TŘ

Prohlídka prostor a osobní prohlídka

- Mnohdy nezbytné k zajištění elektronických důkazů
- Lze provést, je-li důvodné podezření, že se v prostoru nachází věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení
- Prohlídku prostor musí vždy nařídít soud
- Osobní prohlídku může v přípravném řízení nařídít i státní zástupce

Odposlech a záznam telekom. provozu

- Provádí PČR
- Časově omezeno na 4 měsíce s možností prodloužení
- Bez souhlasu soudu lze provádět se souhlasem účastníka odposlouchávané stanice
- Musí být připojen protokol s uvedením údajů o místě, čase, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, který pořídil tento záznam

Ohledání

- Mají-li být přímým smyslovým pozorováním objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení
- K ohledání se zpravidla přibere znalec a mohou být přibrány i jiné osoby, např. obviněný, poškozený nebo další svědci, zejména je-li třeba ověřit jejich údaje

Znalec

- Osoba rozdílná od procesních stran i od orgánů činných v trestním řízení, která má v trestním řízení v procesu dokazování na podkladě svých odborných znalostí
- Podává posudek jen o otázkách skutkových a ve své odbornosti

Příklad

- Je třeba získat elektronické důkazy z mobilního telefonu.
- Jak postupovat?

Data jako důkaz v trestním řízení

- Data jako elektronické důkazní prostředky lze chápat jako nezpracovaná fakta a údaje bez přidané interpretace či analýzy
- Důkazní prostředky, k jejichž převodu do podoby srozumitelné pro člověka je třeba použít nějaké elektronické zařízení
- Kategorie dat: obsahující nějakou informaci a data, která mají v počítačových systémech určitou dynamiku, která určují co a jak má systém dělat (aplikace)

Data obsahující informaci

- Elektronické dokumenty
  - obsahují informaci, kterou aktivně zachytil člověk
- Metadata
  - k elektronickým dokumentům aplikace obvykle přidávají doplňující informace o dokumentu
- Provozní data
  - kromě metadat aplikace vytvářejí další data, která přímo nesouvisí s aktivitou uživatele
  - produkt funkcionality aplikace
  - logy, automaticky pořizované záznamy, dočasné soubory a cache

Dělení dat z hlediska zásahu do soukromí

- **Data provozní a o odběratelích** – data související s přenosem či vytvářením dat vzniknuvší automaticky
- **Obsahová data** – data záměrně vytvářená uživatelem
- **Data volně přístupná** – jsou přístupná neomezenému okruhu osob
- **Data uchovávaná v soukromí** – přístupná uzavřenému okruhu osob, tedy za tímto účelem chráněná

Zajištění dat uchovávaných v soukromí

- Nikdo nesmí bez zákonného důvodu zasáhnout do soukromí jiného (čl. 7 odst. 1 Listiny)
- Záznamy uchovávané v soukromí (§ 158d odst. 3 TŘ)
- Obdobně lze uvažovat v případě domovní prohlídky, nachází-li se nosič dat v prostorách prohlídky (§ 82 - § 83a TŘ)

- Prolomení tajemství dopravovaných zpráv (čl. 13 Listiny)
- Odpovídající právní úpravou je úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 TŘ)

Zajištění dat provozních a dat o odběrateli

- Jsou generována automaticky nezávisle na vůli uživatele
- Nejbližší právní úpravou je úprava zajištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 88a TŘ)
- Obnova a následné zajištění smazaných dat?

Děkuji za pozornost

 richter.m@hotmail.cz